

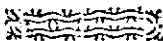
A' ROMAI TSASZARI ES AP. KIRALYI FELSEG.
NEK KEGYELMES ENGEDELMEVEL.

Indult BÉTSBÖL Pénteken 12. Augusztusban 1791

Mit írjunk ?

A béke-ség meg-léte fölöl senki sem kételkedhetik; de ennek ki hirdetésére még egy néhány hetek kívántatnak. — A' Prágai Levelek azt írják, hogy itt már is alig fér a' Koronázásra öszve tödült idegen sokaság; melyre nézve a' szállások rendkívül drágák. — Feldm. H. Koburg a' maga Fő Vezéri helyére Budára már meg érkezett. — A' Württembergi uralkodó Hertzeg és Hertzegné Bétsben mulatoznak, és egy más Fran zia Hertzeg is. — Eppen mikor itt irnám Levelemet ez a' Tüdoztás érkezék kezemhez német nyelven:

„Tegnap előtt érkezék meg Szisztoból a' szerezésesen meg-kötött béke-séggel Bétsbe a' Kürir; mely Bekelség Aug. 2-dikán; minden Köbenjárólunk Ró.

zönséges edgyézésekből köttetett. Mi meg-nyertük e' szerint azt a régen ohajtott *Una* vize mellett lévő Kerületet azon véghetetlen nagy hasznu Török Országébéli kereskedéssel, mellyet régen ohajtunk vala, és végre meg-nyertük a' Fekete tengeren való szabad hajókázást, mellyért az el-foglalt Török földek mind vilzsa-adattatnak. — — —

A' hadi költségek, mind a' két részről tsak abban maradnak, a' miben most vagynak, a' mint mondatik, és edgyik is a' másiknak semmit sem fog fizetni. — Minthogy pedig sok helyeket a' Muszka segittséggel edgyütt foglaltunk el, tehát magunknál tartjuk a' *Khotzimi Rájd*t a' Várral edgyütt, és az egész Kiss-Oláb Országot mind addig, míg a' Portának a' Muszkákkal békeisége nem léfzen, és ez alatt az idő alatt minden hasznát mi veszszük. A' mondatik, hogy F. Urunk ezen hírnek meg-érkezésével igen nagyon örvendezett volna, és hogy ezen hirt hozó Kurirnak azonnal 1000 fél *Suferindor* adni parantsolt volna. Igen sok briliántos arany órák, pikfisek, és gyűrűk rendeltettek azoknak a' Ministereknek és Közbenjáróknak számokra, kik ezen békeiséget illy szerentsésen dolgozták. — Ezen tudósítás bizonyos légyen-é, vagy nem, jövő Levelünkéből fog ki tettzeni. Ha a' Kereskedés és a' Fekete tengeren való szabad hajókázás a' miénk, nints mit kívánnunk ennél hasznosabbat. — Adná Isten, hogy így lenne!! —

Erdélynek a' *Deputazio* meg nem engedtetett. Ugy meg-kedvellették az Erd. Statusok Kir. Biztos Rall Urat, hogy fogódott Hazafisággal ajándékozták meg nem tsak magát, hanem Fiu maradéka nem lévén Leánya Férjét és ennek Férfi magzatjait is; melly öröm ezen jó Urnak öröm gönnyeket sajtolta ki szeméből.

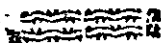
Politikai Vizi Alomlátások.

Ki-szálván a' *Gibráltári* tenger szorosánál a' part-ra, álm látás jöve réám; melly midőn leg jobban tartana, jön felém *Neptunus*, fel-költ, és kérdi: honnét jövök, és merre felé szándékoznám hajkázásomat folytatni? Én jövök — így felelék — az *Archipelagusból* az *Egeum* tengerről, melly a' *Földközép tengerének* edgyik része, 's közönségesen az *Europai* tengeri kereskedésre nézve igen jövedelmes; különösön pedig arról a' részről jövök; melly *Sporades* szigeteknek neveztetik — az *Archipelagusnak* leg jobb ki-kötő-helyéből a' *Salonikhi* tenger-öbölből, a' hol ezen Századnak kezdetétől fogva igen nagy kereskedés folytatódik.

Hát miben foglalatoskodnak — kérdi tovább *Neptunus* — a' ti földi Istennek, mellyről te nékem, mint a' ki *Europai* vagy, jó hírt mondhatsz? én a' ti *Europai* öltve zavarodástok miatt magam is veszek ezembe *Vizi-Országomban* némelly kitettző változásokat, és előttem igen kedves dolog fog lenni, ha veled ezen dolgok felett beszédbe eredhetek. Hát mi vólt tulajdonképpen útozásod' tzellya? *Speculatio* — felelék én — különösön pedig a' *Lévántai* kereskedés a' *Földközép*: és az *Adriumi* tengereken az *Olofz Orizági* tengeri Városok felé, a' hol a' *Livornoi* szabad kikötő-helynél ki-szálván egy darab időig ott mulattam.

Livornó — mond *Neptunus* — *Olofz Orizágnak* főbb ki-kötő helye 's nagyobbára az *Anglus* és *Hollandus* kereskedésnek, a' mit t. i. ezeknek hajói az *Oceanusról* a' *Lévántára* bé hordanak, tulajdonképpen való tárháza; sőt tárháza *Livorno* — meg kell vallanunk — egész a' *Lévántának*.

Livorno az én *Orizágomban* — mond tovább *Neptunus* — nagy betsben tartatik; mivelhogy a' föld színén lévő minden nemzetek, akár minémű *Vallásuak* legyenek azok, itten tökéletes kereskedés béli szabadsággal élnek, közönségesen szolván mérséklett vámot adnak, és leg-kilsebbet is a'

ki-idulásért nem fizetnek; a' *Tashkintai* Városok kö-
zött ez a' leg-dereksabb Város, ki-kötő helye pe-
dig a' leg-obb, annyira hogy *Genuának* és *Velen-
tzenek* a' kereskedésben igen keveset enged, a' mely
végre ő néki a' mostani Európai zenebonák-is igen
halszosok;

— Én azt kívánám, hogy ezen hasznok előttem
hozainának nagyobb világosságra; mely szerint a'
vizeknek Istenétől következő feleletet vevék: A'
ti Európai öfve zavarodástoknak nagy be-folyása
vagyon az én Országomhoz; nékem sokkal nagyobb
gazdagságaim vannak; mint a' ti minden földi
Isteneiteknek, kik — hogy népeiket az én kintseim
által, tserébe azért a' kevés termésért, a' mellyet
ők különös szorgalmatossággal szerzett termésaiknek
meg-maradott részéből hozzám hoznak, még-gazda-
gihalsák — én hozzám jönnek; ők és az ő népeik
a' nélkül való kereskedés nélkül semmi gazdagság
hoz hozzá nem juthatnak: melly igazság ellen te
Európai, leg-kisebbit is elő nem hozhatz. Beszél-
gelsünk tehát tovább az Európai népeknek tengeri
kereskedéseikről. Nállatok ez — mond tovább
Neptunus — egy igen el-mulasztott dolog, de a'
mellynek közöttetek hasznos voltáért közösen
esmeretesnek kellene lenni. De mond-meg nékem
Európai! mellyik részéből való vagy *Európa*?
Ha *Német*: mellyik folyó-víz mellől vagy *Német*
*Ország*on? — A' *Duna* mellől, felelék én. — Ezen
folyó-víz — monda *Neptunus* — a' Törököknek mo-
nani másokkal való háborujában leg-inkább magá-
hoz vonnya figyelmeteliséget. Nem tehetnél e' te
Német, nékem ezen *Magyar Ország*ról; mellyet a'
Duna vize kereftül foly, szoross tudósítást? már
az akár mi módon eshetik-is meg, de nékem ez-
zel szorossabban meg-kell ismerkednem. Nékem e-
zen Nemzet iránt fontos tzelezásim vannak; s egya-
nitom — mondja *Neptunus* — hogy talám a' te *Spe-
culatied*-is ugyan ez volt? *Bravissimo!* — de mond
meg nékem kedves *Németem!* hát nintsen ezen nagy
és fő Magyar Országna! emmi tengeri kereskedése
Vagy

Vagy mond meg inkább, nintsen e' ezen betses Országoknak leg kissebb külső kereskedése is? Tegy előttem ezen dolog iránt illendő magyarázatot, és el-hiheted, hogy ez által és általam magadat a' drága Magyar Nemzet előtt igen kedvessé fogod tenni. Térj vizsgálja tehát' kedves Németem a' Magyarokhoz, és ne évezz keresztül a' *Gibráltári* tenger szorosán: nyughatatlanul várom vizsgálja érkezésedet. Akkor én néked éppen más útát fogok Speculatioidnak folytatásokra nyitni. Előre bé járatom véled az egész *Egeum* tengerét, *Konstantin napolynban* egy keveset tartoztathi foglak, innen bé vizsgál a' *Fekete tengerre*; és ottly más különböző dolgokkal bocsátalak vizsgálja a' drága Magyar Nemzethez, a' mellyekről teendő tudósításod által fogod ám magadat kedvessé tenni: az alatt várakozni fogok reád a' *Rácz Országi Bosphorusnál*; az honnan egy különös útan a' *Caspianli* tenger felé indulsz.

Hogy ezen két kérdésekre meg felelhessék, nékem — mondék én — Magyar Országot a' maga hajókázható vizei u. m. a' *Duna*, *Száva*, *Dráva*, és *Tisza* mentékben kell vennem; mellyek szeriat t. i. ezen Ország *Tót* és *Horváth* Országokkal, *Dalmátziával*, *Erdéllyel*, és a' *Bánáttal* annyira öszve foglalva vagyon, hogy már eleitől fogva ezek edgyütt nem egyesített, hanem sokkal inkább a' közönséges óltalom és meg maradás végett és mindenféle ellenséges támodások ellen; mint atyafiak részek, egymással öszve kötöttet Országok valának; s mint egy testet tettek. — Ezen egyben való foglaltatásban kellek én nékem Magyar Országot mindenkor, különösen pedig akkor vennem; midőn a' kereskedésről vagyon a' kérdés.

Europának ezen nagy része, a' melly mértékben természetének és különösen alkalmas fekvésének tekintetere nézve, tengeri és közönséges kereskedésre vagyon tulajdonképpen a' természettől határoztatva: éppen ilyen kevésbe lehet ez rólla még eddig erősíteni, és úgy tettik hogy

az ő ki-terjedendő kereskedésbéli bődlog sorfa hátra tartattatik. En Magyar, Tót, és Horvát Országoknak *Dülmátziának*, 's a' t. *Kézi műveit* (Manufakturáit) két tekintetben vehetem: — —

— — — u. m. egyik fő nemét ezen Kézi műveknek, munkáson és *Sytlema* szerint, bizonyos fő vigyázás alatt öszve hordani és a' piatzokon eladóvá tenni szokták: a' málik neme pedig ezeknek tsendes, házi, és meg sem tettő, de szélesen ki-terjedett. Továbbá nyilvánóságos dolog, hogy az ő kereskedéseket csak házi kereskedésnek lehet nevezni, mellyet a' lakások magok között, 's többnyire csak az aszfzony emberek folytatnak; de ez nem tarthatnák még egy munkás és *Sytlema* szerint való kereskedésnek, a' melly szerint vagy rakásra gyűjtött portékák, vagy termések a' piatzokra bővséggel vitetnének; 's következésképpen mivel ez csak a' lakosoknak házi szükségeikig terjedki, ez szerint ő közöttök a' munkás és *Sytlema*-szerint való neme a' kereskedésnek még igen messze vagy on a' maga érttségétől. De ez szerint a' házi Status maga vífel gondot magáról, azok a' szélesen ki-terjedő apró dolgok pedig, nem summáztathatnak öszve, mint ez a' munkás és *Sytlema* szerint való kereskedésnek neménél a' *Mauthoknak* szám táblájok szerint 's a' t. véghez megyen: 's mi következik mind ezekből? Réfz szerint az, hogy nállok a' házi kézi-műveknek az embereknek sokasága miatt szükségesképpen igen sokaknak kell lenniük: réfz szerint pedig az, hogy az ő *Sytlema* szerint való munkás kézi műveiknek, matériájok ehez magoknak valósággal lévén, mentől hamarább ki-kerletik terjedniük: mivel egy Statusnak maga fel emelésére nem elég az, hogy tulajdon szükségait, tulajdon honoya béli Kézi műveivel tölthesse bé, hanem hogy tulajdon szerzeményeit más helyekre által t-hesse, el-adhassa, 's ez által nyereséget tsinálhasson.

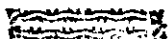
Te nekem kedves Németem! — felel *Neptunus* — jól el tanált magyarázatot terjesztél előmbé. Annak a' Statusnak egy ifzonyu temérdekségű test-
nek

nek kell lenni: mi az oka, hogy jobban ki nem terjeszkedik? mi okon nem vészi segítségül hajókázható folyó-vizeit? Mert melly fok oldal folyóvizek nem szakadnak ezen főbb vizekbe! 's ez által mindent könnyebbé tévnek: és ha ehez a' Status testének egész erejét hozzá vészfűk, néki a' természetnek minden-féle gazdagságaival kell bővölködni, mellyek közzül némelleyekre az ő szomszédjainak is szüksége lévén, talám azokat ezek másunnan nagyobb költséggel hordják, 's még is nem ilyen jó tulajdonságuk azok, a' mellyeket másunnan vívnek.

Hibázom e' — monda tovább *Neptunus* — — ha ezen Statusnak testtyét Európában a' leg - jobbnak tartom? 's mi okon oly jövevény ez még is az én Országomban? Tégy eleget kedves Németem, nékem ebben a' részben, 's mond elő ennek egy néhány okait. Minthogy itt a' kereskedésről vagy on szó, nem botsátkoztatom felelék én — ezen dolgoknak eredetére és okaira, hanem tsak ezt adom még beszédemhez: hogy ezen hatalmas Statusnak testtye az Europai földi Isteneknek Politikájában mindenkor igen sokat nyomott, és ez okozta azt eddig elé, hogy minden tengeri és közönséges kereskedésekből hátra tartatott, 's mint egy ki-záratott: gyakran kéntelenítettett magát az Europai veszekedésekbe bé elegyítettettnök szemlélni: most kezdi valóságos hasznát észébe venni, melly szerint azon vagy on, hogy magát minden féle háborgások közzül ki vonhassa — tsak egy virágzó kereskedést forgat szeméi előtt, és arra igyekezi munkás kezeit vetni.

Illyen módon, Kedves Németem! ezen hatalmas Status testének még majd minden ereje edgyütt vagy on, mellyet mások tzivodásaik közben el-vesztettnök, vagy leg alább helyre állittatások iránt minden reménségek el-enyészett.

Ezen megjegyzés igen helyyes — felelék én — 's igaz az, hogy ez magát, Századoktól fogva tartó külső és belső ostromoltatásai között-is, Consti-
tutioja

tutója mellett, és erejében megtartotta, mellyel ha másokat fellvül nem halad is, de leg-alább vélek mindenkor egyenlő. — Ha a' józan Politika-nak reguláji által az *Asiái* Tsászárságok és Királyságok, népjüket tengeri kereskedésre megtanítani, 's Statusaikat Izerentés és fekvéseiknek használására venni, az az őket meg gazdagítani, kéntelenítettene: mi okon ne eshetnék ez — mondja *Neptunus* — éppen így meg Magyar, Tót, Horváth Országokra, Dalmáziára 's a' többekre nézve is? En ezt a' dolgot kedves Németem egy példával hozom előt: ted világságra a' magam Orizagomból Vallyon a' Török Tsászárság fő Várofsanak, Konstantzina-polynak épülésével, a' Napveletj Tsászarokat nem a' helynek jó fekvése hívogatta e' arra — hogy magokat az *Arhipelagusnak* Déli részén, és az egész *Böld közep* tenger felől — balra pedig vagy *Eszakra* a' *Fekete tengeren* keresztül egész a' *Meotis* taváig ki-terjeszték? Mi okból jóvasallyák ezek a' magok törvényes könyvekben a' tengeri kereskedésnek ki szélesítését és fenn tartását, mint népjeknek leg-főbb hasznát olly erősen? Nem egyik volt e' *Constantzius* ezek között, a' ki magát a' tengeri kereskedés őltalmazójának lenni nyilvánságosan ki jelentette? Sőt *Constantzius* volt az, ki ezt a' szomizedságoknak minden erőszakosságaik, elnyol mások 's a' törvénynek színe alatt való akadályozások ellen őltalmazta: sőt magát a' közönséges adónak ki-rendelésekor is ahoz alkalmaztatta, hogy a' kereskedésből származó főbb hasznok ez által ne tsak meg ne akadályoztassanak, hanem még tsak leg kisebb rövidséget is ne szenvedjenek.

Szabjuk már most ezt kedves Németem! a' dolghoz. Magyar, Tót, és Horváth Országok, *Dalmázia* 's a' t. egész ki-terjedések szerint a' tengerrel határosok, mely a' Görögök tengerének vagy a' nagy tengernek szokott volt neveztetni, — mellyel mint rézek, *Itália* felől a' *Liguriái* és *Toskániai* tengerek — az *Adriatikumi* és *Velentzei* — Görög Orizág felől pedig a' *Joniai* és *Egeumi* tenger — végre

végre a' feje'r vagy *Mármora* tengere határosok, melly utolsó egyenesen a' fekete tengerbe vezet az útozókat.

Itt tehát előttem vagyon az egész *Lévánta*, mely veled a' világnak más részeire nyitó koltsokat is közli; a' hol egy olyan kereskedéssé lehet felállítani, melly Magyar Országot minden hozzá tartozó atyafias részével edgyütt hasznoson fogja illetni. Itt előttem vagyon egy előre való rajzolat — monda *Neptunus* — gondolkozz jó móddal iránta kedves Németem! és igyekezzel meg előzni azt az *Eszaki* tzeit, melly hogy magát a' Görög vagy nagy tengeren ki izélesithesse, már nagy lépéseket tett, a' mellyeknek ellenébe való állásra most igen kívánt alkalmatosságok és idő béli környülállások fordultanak elő. Hogy kellelsék pedig ennek meg esni? öszve fogunk az iránt együtt belzélleni: de a' mely végre nekem — mond *Neptunus* — közelebből kellett a' Jézendruga Magyar Orizágnak, és a' velleaty fias részeknek *Constitutioit* ismernem: a' melly iránt te velem további belzéllgetésbe eredni, hogy Magyar Orizágnak és a' velle atyafias részeknek figyelmeztetését magadra vonhasd, leg-kisebbbet sem fogsz kételkedni. *A többi következik.*

Negyedik Henrikh Frantzia Királynak, a' Bétsben mulató Frantzidkhoz Blanchárd által közelebből a' Levegőből le-küldöt: jelentő Levele.

„ *Elyséum 3. Aug. 1791. — Uraim! —* Hogy Hazátok fihazának magok viseletekkel ditselkedtek, s Királyotokat és fényes Familiáját Bétsben közönséges helyyeken is motkos belzédekkel illetni bátorokdtek, ez meg bortsáthatatlan dolog. — Hogy pedig elzetlenségitek és a' szabadság által okozott bodulástok közben oldalfélt az *Auszriai* Uralkodó-lizékre is üress elmésségtekkel ki bortsátkoztok, már ezért szoross fényitéket érdemlenétek. Ugy tétzik, hogy nem jött még el az az idő, midön barátságoson és valójában is meg fogtok intettetni. Azonban én jónak állítottam ezt az időt meg előz-

ni, s

ni, 's néktek, mint jó szivü Frantzia, szivetekre a kartam kötni azt, hogy felettébb szükséges dolog volna, beszédeitekben és tselekedeteitekben vigyázóbbaknak lenni; mert eddig való magatok viléltéből, Béts Várossa benneteket a' leg-veszedelmesebb Emisáriusoknak kéntelenítettik tartani. — Ne hajtsatok tehát rézre, hanem egyeztetsetek meg beszédeiteket szivetekkel. Ez kéntelen néktek megmondani, mely igazságtalanul hánnak a' ti Hazátok fiai minden tekintetben jó Királyotokkal. Tsak ennek meg-vallása által hárihattok el magatokról egy bizonyos és igen nagy gyanut. Minden nap szemlélték, melly forró indulattal részt végyenek, nem tsak az Auszriai Közönség, hanem a' Ts. és K. Státusokban mulató és meg telepedett minden-féle idegnek a' ti meg-keserített Királyotoknak szomorú 's meg nem érdemlett történetén. — Soha még egy leg hárdolatnabb, leg vadabb, és erkölstelenebb Nép-is, ily tartóson és hosszú időig a' maga Fejedelmét nem üldözte, a' mint ezt a' ti Hazátok fiai két elzetdöktől forva tselekedték 's tovább is tselekedték — azok a' ti Hazátok fiai, kik a' meg-világosodásban, jó erkölsökben, a' tudomán oknak és mellestégeknek meg-jovításában az egész Világnak beszélő-fijai (tubufsi) akartanak lenni, 's éppen az ő jovitások által a' Fanatismusnak ezen gyümölsét termelztették.

A' ti Hazátok fiai nem kívánnak több Királyt, vagy — a' mi tsak egy — olyant akarnának tartani, kin ti magatok uralkodnátok — az az — egy Királyt, hatalom nélkül. Már ha szintén ezen megszorított Királyi hatalom valahogy fel állitathatnék is, nyerne e' a' ti Hazátok az által valamit? — Meg kell vallanom, hogy többet vesztene, mint nyerne; mert én ezen dolgot jól értem. De azonban azt is tudom, hogy egy olyan körül nyirt Királyi hatalom, mint a' millyent a' ti Hazátok-fiai kívánnak, fel nem állitathatik. Ki kívánna egy ilyen *Constitutio* mellett a' Frantziáknak Királya lenni! — Senki sem! mert minden félne attól, hogy

a' ti Hazátok fiait, előbb, vagy későbbre hasonló főszédelgés foglalna-el, melly által ő, kedvetlen környül állások közzé tétetődhetnék. — Illyen vérrel bé-motskoltatott szomorú-játékokat nem ért Frantzia Ország még soha; 's ti még is Hazátok-fijainak illyen magok vileletét helybe hagynátok! 's más Statufoknak igazgatások módjával mérészeltek tsufolódni! — oltalmozzátok ettől magatokat!

Fel-ébredett a' Németeknek régi természeti tulajdonságok, kik a' helyett, hogy a' miut ti vár-tátok vólna, az ujj Frantziákat követnék, a' dolgoknak jozan meg-gondolásokra serkentenek-fel: — *Ausriádnak* Státufsit *Leopoldnak* böltsefsége a' nyugodalomnak böltsojében tsendesesen rengetgeti, kit a' *Tsehek* nem sokára a' magok kebelébe szoritván a' harmadik Királyi Koronával fognak meg ditsöitteni. *Morva, Slefia, Austria, Stiria, Kárinthia, Tyrolis, Pruszszia, Saxonia,* és a' több *Szász* Statufok — *Vájmár, Gotha, Majnungen, Hilburgshausen* és *Koburg* — a' *Palatinatufiakkal* egy testé vált *Bavaria, Moguntzia, Kolonia,* és *Trevir,* — *Hannovera, Braunsvaig* és *Hefsia* s. a. t. — ezek mind Német Fejedelemségek: és az egyefségnek, békéségnek, tsendes-ségnek, atyafiságos szeretetnek édes bora által meg vidámulva ölelgetik 's tsókolgattyák ezekben az Hazafiaik egymást. Hasonlóképpen a' többi nagy és kisebb Német Fejedelemségekben-is így van a' dolog: még azokban a' szabad Német Birodalom-héli Városokban is, a' hol ez előtt a' Polgárok és előll járók között a' Háborgásnak Isten-afszonya állította vala fel a' maga templomát, ezekben is most már átal látták az Hazafiaik, melly szép dolog lé-gyen az Hazafijak között lévő egyefség. — A' Német Fejedelmek mint atyák, és ezeknek alatta valók, mint gyermekek, atyai, fiui és léányi szere-ttel viseltetnek egymáshoz.

Itt vagyon előttetek egy kiseded le-festett képe a' Német Orzági Uralkodóknak, és az ő Jobbá-gyaiknak: irjátok le ezt Hazátok-fiai előtt. — Azt a' mit az *Anglus, Orosz,* és *Spanyol* 's más Keresz-tény

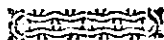
tény népek tselekednek, ha nem tudjátok, minden nap tapasztalhattátok: de előre, én is mondhatok annyit néktek, hogy az új Frantziáknak esztelenségéről ezek is irtoznak. — Légyetek okosok, és ne hadjátok helybe a' nyilvánosság igazságtalanságát, mellyek által kárt vállalhattátok. Ha pedig csak ugyan bölisek lenni nem akartok 's nem is lehetetek, de még is kárt vallani nintsen kedvetek, legalább, ha nyelviteket zabolán tartani nem tudjátok, a' közönséges helyeket kerüljétek. Zárkózatok bé inkább szobátskáitokba, hogy a' jó Jobbágyoknak ellenetek való morgolódására semmi alkalmatosságot ne adjatok, és ott lírálsátok Hazátnak esetét. Ezt mondja néktek egy volt Frantzia Király, és a' ki néktek most is — jó akaró Negyedik Henrihketek. — *Nyomtatott az Elyséumban Martó (Marteau) Péternél.*

Illyen jelentő Levelet Negyedik Henrihtől midőn most utollyára oly magossan felment volt Blanchard a' Levegőbe, oly bővességgel hozott, hogy egy krajczárjával úton út-jelen eleget lehet Bétsben vásárolni belőle.

Minden-féle elegyes jegyzések.

Barátom! (azt írják Pestről,) a' Posonyi Koronázás csak alig esett nagyobb pompával, mint a' mi Főispányunknak E. Királyi Hertzeg Leopold Sándor leg-kedvesebik Országunk Palatinusának béiktatása. — Barátom! ilyen pompár, ilyen közönséges örömet alig láttál valaha! Te esmerisz engemet, 's jól tudod, hogy a' mi csak irni való le tudom irni; de meg-engedj, ezen pompának és örömnek le-írására alkalmatlan vagyok; melyből íteld meg: millyen lehetet ezen öröm innep? — Midőn a' mi kedves fő Hertzegünk leg-előbb is O Budára bé-érkezett, egy olyan győzedelmi-kapun kellett neki által jőni, melynek magossága 5 öl, és szélelése 3 öl vala. — Ezt az itt lakó framos Sidó Nemzet készítette. Illyen aranytól és ezüstől drága Győzedelmi-kaput csak alig lehetett valaha

Jaha szemlélni. 18 *Baldachin*umok valának itt mind ékesen öltözött ifjak által ki-terjesztve; és mindehítt az öreg Sidók állják vala körül; az útat pedig az ifjak és a Szűz Leányok virágokkal és koszorúkkal terítették vala. — A *Rabbi* egy rövid, de fontos beszédet tartá a Felségekhez, melyet egy közönséges *Vivat Palatinus* kiáltás végzé-bé. Ekkor a fok ágyu dörgés, harangszózat, musika, és *Vivat* kiáltása ezen 2 Városnak el-beszélhetetlenül lécc-el a véghetetlen sokaságot. A Budai Várba menetelével ő Felségének, a Város Notáriusá *Spoth György* Ur közönlötté ő Felségét a Város nevében. Egyenelsen ment a mi kedves Hertzegünk a Királyi Palotába — a rettentő népnek véghetetlen *Vivat* kiáltása között. — A Várban csak egy vak ablak is olyan nem találtatott, mely ezen éttzaka meg-világosítva ne lett volna, és a mellyen valami fellyül írás ne lett volna. — Mint egy 10 órakor mentenek által Pestre, minden Mágánások, Nemesek és véghetetlen sokaság követvén ő Felségeket. Itt a Királyi *Univerzitás* a *Pallás* háza eleit következők módon ékesítette vala fel: Egy nagy fa vala eleven formában fel-készítve, melynek lok zöld ágai ki-terjedvén, bal részén 11 gyümölcsök valának — a Királyi magzataknak neveivel fel-ékesítve. Ennek tetején vala ki-világosítva F. Kir. II-dik *Leopoldnak* neve. A gyümölcsöknek pedig közepette egy tábla vala fel-függesztve, mellyen *Virgiliusnak* ezen szövei valának: *Cara Deum Soboles*, Jobb felől a Sas ül vala egy ágon, mellyen 3 gyümölcsökön *Ferentz*, *Leopold* és *Károly* fő Hertzegeknek nevei olvastathatnak vala. *Leopoldnak* pedig neve zöld festékkal világoskodik vala; mely reménységet és életet jepezz. Magyar Országfiak képe egy *Scythiai* Szűznek, vagy *Amazonnak* képében, Oroszlány-bőrben öltözve, az Ország segyvereire és egy páisra könyökölve, jobb kezével a *Leopold* nevét viselő almát le-szakalzi — és az egész Ország ezen fa gyökerének meg-sértíhetetlenségét őltalmazza; mellynek közepén o van írva:

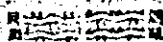

„ *Grata parce manu, Felix Hungaria! fructus — Regia quos arbor, quos dedit una dies. — Sunt mites, dulces, fortes, gratique nimirum — Non procul a proprio stipite poma cadunt.* 's t. — Pest Várorsa nem különben mind Buda Várorsa meg- vala tetétől fogva talpig világoftva. — 7 dikben a' Vgye Deputátusai botsáttatának ő Felségek eleibe; estvére az Ország-Birájánál vala a' le- irhatatlan tántzos Bál. — 8-dikban a' Helytartó-Tanáts Préséségét vette Fels. Palatinusunk kezéhez. 6 órakor az Uj Pest Várorsát járván meg ő Felségek, a' Gen. Beleznaíne Kertjébe mentenek, és más nevezetesebb helyeket jártanak-meg (a' többit következő Levélünkben).

Buda 7 dik Aug. — *Drága Kedves Ötsém!* — „ Buda és Pest Városinak, de nem tsak, hanem sok helyekről való Uri, és Köz rendeknek, tegnapi napon öszve való tsoportozások, sőt tsordulások, dob, sip, trombita, hegedü, fagót, csincsia, és más e' féle musika zengések és harsogások, a' sok ágyudördölések, ropogások tsatornákról való borivások, Kávéházokban külömb külömb-féle italoknak höpögetéseik köppentéseik, rikoltások, süvöltözések, tántzolások, kovalygások, és Isten tudja hányféle ki gondolhatatlan vigasságok között való innepi szentelések, mint egy délutáni 6 óra tájban el kezdődvén, egész éttzaka izüntelen tartott: melly gyönyörűségeknek, 's vigasságoknak oka vala, tudni illik: mi nap vala rendelve Felséges Fejedelmünktől, a' ez szép tekintetü, sugár természetü, kegyes és szelid ábrázatot vífelő Hertzeg Palatinusunk Budára és Pestre való bé-jövetelére, hogy itten mind a' Felséges Helytartó Tanáts Préséségé, mind Nemes Várme gyénk törvényes Fő-Ispánnnyává bé iktattafson. Elis jött ez napon ő Hertzegsége, a' mint fellyebb irám mint egy 5 óra tájban délután, illy szemet tsiklandoztató pompák között, ha jól találom szerentsésen. Előre eleibe mentek, a' Jászok, Kúnok, Ketskeméti és Körösi Nemesek, az után a' Nemes Palatinale Banderium, kiket vezetett Báró Ortzi

László

László Ur ő Excellentiája, mind igen tziarán és rendesen öltözve, ezek Kapitányságokra osztván, minthogy voltak leg-alább is hatvanan, igen szép rendel masiroztak. Ezeket követte a' már jó darab időtől fogva itt lévő Nemes Gárda, Gála ruhában öltözvén. Ki mentek továbbá ő Hertzegsége eleibe minden Városi Lovas Sergek, számtalan hintók, mellyekben Papok, és külömb külömb féle Uraságok, és Aszszonyságok is ültenek. Az alatt a' Várnak Uttzáit el foglalták a' gyalog fegyvert viselő Sergek a' két végső széleken, a' középhe pedig vóltanak, a' Budai és Pesti gyalog Kompániák, kivált a' Pestiek, mind külömböző szép Uniformisokba. Ezek közzé egyeledvén a' temérdek nép, a' kik szobákra és ablakokra nem kaphattak. Midőn már ezek a' magok módjok szerint el-rendeltettek, 's Hertzeg Palatinusunk le-jövetelére várakoztanak volna, még az O-Budai 'Sidóság is a' Sabes tartástól fel-szabadítván, különösen magáért ki tett; az alatt, előre a' mi Izeretetre méltó és maga vidám ábrázattyát mindenekkel kívántató, különös jószágú Korona Ferentz fő Hertzegünk, maga Hertzeg Testvérjével minden előre való hír-adás nélkül a' Fejérvári Kapun a' Várba bé jöttenek, és ottan az előre számokra el-készitetett Gr. *Batyániak* Palotájokban, hogy az egész kifirő pompát láthassák, bé szállottanak. Kevés idő múlva azután, meg dördülvén az ágyuk, jelt adtanak Palatinusunk közel való léteről; a' ki is így hozatott-bé Városunkba. Leg először jöttenek előtte, a' Budai és Pesti lovas Kompániák, ki vont kardokkal és csidákkal, az után a' Ketskeméti és Körösi Nemesek, ezek után, a' Kúnok, a' kiket követték a' Jázok, mind egy öltözetekbe; az után a' Vármegeye Katonái, és Lovászok; Ezek után a' Nemes Banderium, bámulásra méltó szép rendel, ezek után vagy 16 üveges hintók, mind hat hat lovasok, mellyekbe a' N. Vármegeye eleibe küldött Követ Tábla-Biráji ültenek. Ezek után jött osztán Hertzegünk olly szörnyű Vivát kiáltások között, hogy még a' Fellegeket is verték,

vérték, az után a' Nemés Gárda, és számtalan
 hintók, bé érkezvén ő' Hertzegsege a' Betsi Kapu,
 itt a' már rendbe lévő Katonaság és Városi legy-
 verések parádézottak; az után a' sők kísérek után-
 na tódultak, a' harangok mind a' két Városba meg-
 zongáltak, az Ágyuk ropogtak. Így tehát a' maga
 szállására érkezett; a' Porta triumphalis alatt állal-
 menvén; az után mentenek utánna a' fő Hertzegek.
 A' Nap setétülvén, lámpások gyújtattak, és mind
 a' két Város illumináltatott; egy kévélse meg-pihen-
 ven ő' Hertzegségek a' Theatrumba mentenek, ho-
 löit egy kévélse mulatván, újra a' Várnak utzáit
 hogy az illuminációkat és a' Porta Triumphalis-
 kat meg-látsák, eljárták hintókon. Az után Peltre
 mentenek ezeknek meg-nézésekre; 's onnan háza,
 nyugodni. Sők Verlek és *Cronosticonak*, mind Dea-
 kul, mind Magyarúl, mind pedig Németül volta-
 nak a' győzedelmi kapukon; és az illuminált há-
 zakon, mellyeket ha meg-kaphatok, azokkal is fo-
 gok szolgálni; kivált a' Pelli Város házánál való
 Győzedelmi kapu ingen superb; és szép emblemákkal
 volt telles; a' közepin volt a' három F. Hertzeg
 Képe ki-felvé Magyar ruhában; fellyül a' Magyar
 Ország Czimere és a' Korona.

A' H. Palatinus Főispányi Inffellatioja Budán
 a' Királyi Palotában esett meg; az ebéd pedig Pes-
 ten a' *Primás* ő' Exja kertjében. — A' hozzáok
 érkezett minden Hazánkbeli Levelek tellesek a'
 bőv természettel való ditsekedéssel. A' *Jászsgaban*
 niútsen olyan öreg ember, ki a' mostani termékek-
 hez csak hasonlót is ért valóa; mert itt voltak
 olyan földek is, mellyek más jó termő ezten-
 ben 34 Keresztet adtanak, most pedig ezek 130 Ke-
 resztet adanak, és lokkal ereztosebb a' gabona
 mint eddig.

T o l d a l é k k a l :